

30.6.2017

YM001:00/2016

Viite Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistaminen
Hänvisning

Asia YSO:n lausunto
Ärende

YSO esittää asiasta pyydettyä lausuntona seuraavaa:

Yleisiä kommentteja:

- Dokumentti voisi hyötyä osasta, jossa jokainen tavoite olisi tiivistetty pariin lauseeseen. Saataisiin käyttökelpoinen ns. muistilista kertomaan eri yhteyksissä, mistä VAT:eissa on kysymys.
- Olisiko tarpeellista lisätä ihan alkuun (esim. ensimmäiseen paraan) jotain alueidenkäytön vastuista ja toimijoista ja maakuntien muutostilanteesta? Jaksossa 2.3. asia tulee perusteellisemmin, mutta tekstin silmäilijä hahmottaisi heti tilanteen, johon asiakirja on suunnattu.
- Tekstissä kirjoitetaan monessa kohtaa, että se ja tämä EI muutu > negaation kautta kirjoittaminen ei ole ehkä paras vaihtoehto, vaan näkökulma kannattaisi kääntää, esim. Maakuntauudistuksen yhteydessä säilyy ennallaan...
- Alueiden viihtyisyys ei ole juurikaan esillä. Pitäisikö ottaa positiivisempi ote ja myös edistää alueiden viihtyisyyttä kaiken kaikkiaan? Viihtyisyys on alueiden kesken asukkaista ja toimijoista kilpailtaessa tärkeäkin vetovoimatekijä, joka tukee elinvoimaisuutta.
- Kierto- ja biotalous jää luvussa 'Alueidenkäytön ratkaisulla vaikutetaan tulevaisuuteen' vähäiselle huomiolle, vaikka bio- ja kiertotaloudella on keskeinen rooli vähähiilisen, resurssitehokkaan ja kestävä yhteiskunnan luomisessa.
- Päätöstä edelleen työstettäessä ehdotamme YSO-RYMO asiantuntijoiden yhteistyötä lausunnossa esitettyjen asioiden osalta.

Yksityiskohtaisia kommentteja:

1.(alaotsikko) Alueidenkäyttö tukee siirtymistä vähähiiliseen yhteiskuntaan
Kohdassa on kerrottu tarkasti kasvihuonekaasupäästöistä. Jaksoon tarvitaan kappale myös perinteisten ilmapäästöjen osalta

Ehdotettu lisäys:

Alueiden käytön ratkaisulla luodaan edellytykset terveelliselle, turvalliselle ja viihtyisälle ympäristölle

Kasvihuonekaasupäästöjen ohella myös perinteisten ilmapäästöjen syntymiseen voidaan vaikuttaa yhdyskuntarakenteen oikeilla valinnoilla. Yleisesti ottaen vähähiiliseen yhteiskuntaan pyrkiminen vähentää myös tavanomaisia ilmapäästöjä. Pienhiukkasten ja myös typen oksidien päästöjen osalta asia on kuitenkin monimutkaisempi. Biopolttoaineiden käyttö pienpoltossa voi aiheuttaa paikallisen ilman laadun huononemista, jos pienhiukkaspäästöt kasvavat. Pienhiukkasten on todettu aiheuttavan ennenaikaisia kuolemia ja sairastumisia, mutta pienhiukkaspäästöt ovat myös viihtyisyshaitta. Viihtyisät alueet lisäävät hyvinvointia.

2. Tavoitteiden lähtökohdat

2.2 luetteloon pitäisi lisätä kaukokulkeutumis sopimus, joka käsittelee ilmapäästöjen rajoittamista

Ehdotettava lisäys:

- YK:n kansainvälinen kaukokulkeutumis sopimus maasta toiseen kulkeutuvien ilman epäpuhtauksien hallitsemiseksi ja sitä tarkentavat pöytäkirjat

YK:n kaukokulkeutumis sopimus solmittiin vuonna 1979 ja se luo kehykset yhteistyölle ja erikseen hyväksyttävälle yksityiskohtaisille pöytäkirjoille, jotka koskevat muun muassa päästöjen vähentämistä. Viimeisin pöytäkirjan muutos (Göteborgin pöytäkirja) hyväksyttiin vuonna 2012 ja se koskee rikkidioksidin, typenoksidien, hiukkasten, haihtuvien orgaanisten yhdisteiden ja ammoniakkin päästöjen vähentämistä vuodesta 2020 eteenpäin.

3 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

3.1 Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

Tavoitteiden tausta ja tarve

Taustassa tulisi mainita myös ilmapäästöt ja ilmanlaatu yhtenä asumisviihtyisyyteen vaikuttavana asiana ja alueiden käytöllä luodaan edellytykset viihtyisyyden toteuttamisella ja myös terveelliselle elämälle

Toimivat yhteiskunnat ja kestävä liikkuminen (listatut tavoitteet)

Alueidenkäytöllä edistetään ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä.

Muotoilu painottaa vahvuuksien hyödyntämistä; onko tarpeen tasapainottaa kokonaisuutta kirjaamalla myös jotain vähemmän elinvoimaisten alueiden asioista? Onko tämä relevanttia: *'vähentää alueiden välisiä ja sisäisiä kehityseroja'*.

3.3 Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

Taustan ja tavoitteiden 2. kappaleessa pitäisi tuoda selkeämmin esiin nimenomaan pienpoltto, mainita kiukaat ja takat ja niistä mahdollisesti johtuvat terveys- ja viihtyisyshaitat.

- päästöjen syntyminen pitää estää
- kappaleessa liian erilaisia asioita laitettu yhteen (voisiko kappaletta jakaa?)

Terveellinen ja turvallinen elinympäristö (listatut tavoitteet)

Tavoitteissa ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia terveyshaittoja. Tähän voisi lisätä myös viihtyisyys- ja ympäristöhaitat. Alueiden käytöllä voidaan varmaan myös estää näiden haittojen syntyä toimintojen sijoittamisella.

3.4 Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

Voisiko jakson jälkimmäistä tavoitemuotoilua väljentää:

Alueidenkäytöllä luodaan edellytykset > edellytyksiä bio- ja kiertotaloudelle...

- Ehdotus lisätä kolmannen kappaleen alkuun, että "Bio- ja kiertotaloudella on keskeinen rooli vähähiilisen, resurssitehokkaan ja kestäväen yhteiskunnan luomisessa. Kiertotaloudessa käytetään mahdollisimman vähän neitseellisiä raaka-aineita. Myös niiden hävikki ja haitalliset ympäristövaikutukset kierron eri vaiheissa minimoidaan."
- Linjauksiin lisäysehdotus (joko oma linjaus tai osaksi toista linjausta): Alueidenkäytön suunnittelussa tulee ottaa kestäväällä tavalla huomioon myös uusiomateriaalivirtojen hyödyntäminen ja bio- ja kiertotaloustoimintojen sijoittuminen sekä mahdollisuudet edistää teollisuuspuistojen syntymistä.

3.5 uusiutumiskykyinen energiahuolto

- Taustassa mainitaan bioenergia, mutta ei enää tavoitteissa. pitäisi varmaan olla sielläkin ja siten, että pienhiukkasnäkökulma mukana
- Olisiko tässä jaksossa mahdollista viitata myös energiankäytön tehostamiseen? Esimerkiksi liikennejärjestelmän energiatehokkuutta edistetään maankäytön suunnittelun keinoin, asutuksen ja palvelujen sijoittelu on merkittävä tekijä. Parhaiten tämä tulee esiin liikennejärjestelmän kehittämisessä mutta myös esim. asumisessa.
- On tarpeen myös huomioida hajautetun energiantuotannon merkitys, ei ainoastaan kantaverkon ja kaasuputkien merkitys. Tulevaisuudessa bioenergian, aurinkoenergia ja tuulivoima merkitys on selvästi suurempi kuin tällä hetkellä. Näiden tuotantomuotojen edellyttämiin maankäytön ratkaisuihin on varauduttava suunnittelussa.

4. keskeiset vaikutukset

Kolmanneksi viimeinen kpl: ilmanlaatu, terveys ja viihtyisyys ja päästöt tulee ottaa tähän mukaan

- pitäisi tarkastella monipuolisesti eri energiavaihtoehtoja kaikkien haittojen ja hyötyjen näkökulmasta
- onko vaikutuksiin otettu mukaan vain mahdolliset hyvät vaikutukset?

Tuula Varis
Ylijohtaja

Pirkko Heikinheimo
neuvotteleva virkamies